

Międzynarodowa konferencja naukowa „Początki sąsiedztwa. Pogranicze etniczne polsko-rusko-słowackie w średniowieczu”

W dniach 9—11 maja 1995 roku odbyła się w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Początki sąsiedztwa. Pogranicze etniczne polsko-rusko-słowackie w średniowieczu”. Jej organizatorami byli: tutejsze muzeum oraz Instytut Archeologii UJ w Krakowie.

Sesja zgromadziła wielu wybitnych archeologów, historyków, językoznawców, etnografów, historyków z Polski oraz Rosji, Słowacji i Ukrainy. W czasie trzydniowych obrad wygłoszono szereg bardzo interesujących referatów. Niektóre z nich wzbudziły bardzo ożywioną dyskusję.

Obrady rozpoczął prof. dr hab. G. Labuda, wygłaszając referat „Początki polsko-ruskiej granicy etnicznej w świetle historiografii polskiej”. Trzy kolejne wystąpienia dotyczyły także interpretacji źródeł historycznych — „Kraj nad Tisou (Partes Superiores) a „Poloni” 10.—13. st.” (prof. dr O. Halaga), „Zagadnienie tzw. obrządku słowiańskiego w Małopolsce” (doc. dr hab. S. Szczur), „Kształtowanie się polsko-ruskiej rubieży etnicznej w świetle „Historii Ukrainy-Rusi” Michała Hruszewskiego” (mgr M. Zygmąński). Istotny wkład do poznania poruszanych w czasie konferencji zagadnień wniosły badania archeologiczne. Znalazło to wyraz w referatach przygotowanych przez archeologów: „Początki sąsiedztwa polsko-rusko-słowackiego w świetle danych archeologicznych” (prof. dr hab. M. Parczewski), „Wczesnośredniowieczny obrządek pogrzebowy a zróżnicowanie etniczne na pograniczu polsko-ruskim” (doc. dr hab. H. Zoll-Adamikowa), „Grody wczesnopaństwowe w Małopolsce” (dr J. Poleski), „Včasnostredoveké osídlenie severovýchodného Slovenska (6.—12. storočie)” (dr P. Mačala), „Do pytanja pro zaselenja pivdennyh schyliv Karpat schidnymy slovjanamy” (dr J. V. Kobal), „Do pytanja pro etnicnu istoriju ukraïnskich Karpat X—XIII st.” (W. Oprisk), „Pivdenno-zachidni kordony Kyivskoi Rusi za materialamy pochovalnych pam’jatok” (dr O. Mocja). Cztery referaty, przygotowane przez przedstawicieli wielu dyscyplin dotyczyły Przemyśla. Były to wystąpienia: „Przemyśl we wczesnym średniowieczu” (mgr A. Koperski), „Značennja Peremyšla v utverdženni chrystjanstva na pivdenno-zachidnyh ruběžach Kyivs’koi Rusi v XI—XIII st.” (dr V.

Petehyryč), „Wczesnopiastowski zespół pałacowy na Wzgórzu Zamkowym oraz rotunda prosta pod katedrą w Przemyśle w świetle ostatnich badań” (dr T. Rodzińska-Choraży), „Budowle sakralne zespołu osadniczego w Przemyśle przed 1320 r.” (mgr A. S. Fenczak).

Kwestiom najstarszej architektury poświęcono jeszcze trzy kolejne referaty: „Otobraženie polsko-ruskoj i vengersko-ruskoj granic v karpatskom regione v razvitii srednevekovoj architektury Galickoj Rusi, Volyni, Polši i Vengrii v X—XIII vv.” (dr O. Ioannisjan), „Historicko-kultúrne vzt’ahy stredovekych kláštorov vo východnej čsti Karpat” (doc. dr M. Slivka), „Vzájomné vzt’ahy pol’sko-slovenskej architektúry” (dr M. Kvasnicowa).

Ważnym wkładem w dorobek konferencji stały się dwa referaty z zakresu językoznawstwa: „Najstarsze podziały Słowiańszczyzny w świetle językoznawstwa” (prof. dr hab. L. Bednarczuk), „Prapolski bastion toponimiczny w Bramie Przemyskiej i Łędzianie” (prof. dr hab. J. Nalepa).

Ostatnia grupa poruszanych zagadnień wiąże się z nieco nowszymi źródłami historycznymi i zagadnieniami etnicznymi. Można tu wymienić następujące referaty: „Południowy odcinek granicy polsko-ruskiej w średniowieczu” (dr J. Kurtyka), „Pogranicze polsko-ruskie w źródłach ruskich XII—XIV w. oraz historiografii polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej” (mgr D. Stańczyk), „Polsko-ruska granica etniczna w końcu średniowiecza” (prof. dr hab. Z. Budzyński), „Začiatky usadzovania Rusinov na Slovensku” (prof. dr F. Uličný), „Inoslovanské (neslovanské) osídlenie južnej strany Karpát v stredoveku” (mgr J. Adam), „Problém hranice uhorsko-pol’sko-ruskej a jej vplyv na vznik spišskej župy” (mgr M. Homza), „Rozwój przestrzenny osadnictwa średniowiecznego na pograniczu polsko-ruskim” (doc. dr hab. J. Czajkowski), „Doosidl’ovanie južnych (slovenských) karpatských svahov valachami a ich etnicita” (dr J. Beňko), „Granice a rozwój późnośredniowiecznego osadnictwa na Rusi Halickiej” (dr A. Janeczek), „Osady wołoskie na przedpolu Karpat w Małopolsce oraz Rusi Czerwonej i ich oblicze etniczne” (dr G. Jawor), „Hrady na severovýchodnom Slovensku a ich význam pri doosidl’ovaní pohraničia v stredoveku” (dr G. Lukač).

Konferencja „Początki sąsiedztwa” została zorganizowana pod honorowym patronatem Wojewody Rzeszowskiego — dra Kazimierza Surowca oraz Przewodniczącego Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP — prof. dra hab. Bronisława Geremka. Pomocy finansowej udzielił Komitet Badań Naukowych. Dorobek spotkania rzeszowskiego, w postaci wszystkich wystąpień i obszernej dyskusji znajduje się obecnie w opracowaniu redakcyjnym. Przewidziano bowiem wy-

danie drukiem (podobnie jak i poprzednich konferencji rzeszowskich) całości materiałów.

Niejako kontynuacją konferencji w Muzeum Okręgowym, było sympozjum zorganizowane w dniach 16—17.10.1995 przez Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Rzeszowie. Nosiło ono tytuł „Sąsiedztwo. Osadnictwo na pograniczu etnicznym polsko-ukraińsko-słowackim w czasach nowożytnych”.

JOANNA PODGÓRSKA-CZOPEK